

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

УДК 339.9.012

А.О. ЗАДОЯ, доктор економічних наук, професор, перший проректор
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля

С.А. ВЕНГЕР, студентка
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля

ТРАНСФЕРТНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

Статтю присвячено дослідженню трансфертного ціноутворення як ефективного механізму перерозподілу активів та оптимізації оподаткування у системі ТНК. Досліджується економічна природа трансфертного ціноутворення. Визначено стан контролю та регулювання трансфертного ціноутворення з боку міжнародних організацій та державних органів. Проведено аналіз систем регулювання трансфертного ціноутворення в розвинутих країнах на прикладі США, принципів регламентування трансфертного ціноутворення ОЕСР, стану регулювання трансфертного ціноутворення в Україні.

Ключові слова: транснаціональні компанії, трансфертні ціни, регулювання трансфертного ціноутворення.

Вступ. Однією з визначальних особливостей сучасного етапу розвитку міжнародного бізнесу є перетворення транснаціональних корпорацій (ТНК) на провідних суб'єктів міжнародних економічних відносин. Механізми, за допомогою яких відбувається перерозподіл фінансових ресурсів у ТНК, називаються трансфертними. Ці механізми є невід'ємною частиною глобальної системи менеджменту транснаціональних компаній і пов'язані не тільки з рухом товарів, а також з рухом послуг, технологій та капіталу.

У результаті впровадження урядами-реципієнтами обмежень щодо діяльності ТНК створюються передумови для застосування корпораціями таких трансфертних механізмів, які дають змогу перерозподіляти фінансові активи, уникати сплати податків і митних зборів та обходити валютний контроль.

Однак не слід трансфертне ціноутворення пов'язувати лише з діяльністю великих транснаціональних корпорацій. Цей механізм мінімізації податкових платежів та міжнародного поділу капіталів став широко використовуватися навіть невеликими учасниками міжнародних відносин, які створюють за кор-

доном свої філії чи представництва та використовують їх як учасників трансфертних операцій. Саме така діяльність стала характерною для багатьох українських суб'єктів міжнародної діяльності, що особливо актуалізує дослідження проблеми трансфертного ціноутворення.

Аналіз досліджень. Напрями дослідження сфери трансфертного ціноутворення ніколи не були сталими, вони постійно змінювалися, удосконалювалися та еволюціонували. Трансфертне ціноутворення стало предметом наукових досліджень досить давно: одна з перших праць на цю тему була опублікована ще в 1908 р. Е. Шмаленбахом. Серед інших закордонних науковців-дослідників трансфертного ціноутворення слід назвати С. Лолла, Л. Нікельса, Д. Хіршляйфера та Т. Хорста (мікроекономічний напрям); У. Абдалла, Р. Екклеса та П. Янкер (дослідження в галузі менеджменту); С. Борковські, М. Кент та Р. Файншрайбера (дослідження в галузі регулювання трансфертного ціноутворення); Л. Іден, М. Кулз та С. Пласхаерта (комплексний підхід) та ін. Досліджували трансфертне ціноутворення і науковці СНД, серед яких варто назва-

ти С.В. Асєєву, Н. Х. Вафіну, М.А. Вахрушину, О.Д. Волкова, В.М. Крилова та ін. Серед вітчизняних науковців дослідженням проблематики трансфертного ціноутворення займалися П.В. Дзюба, Н.В. Гришко, Р.О. Заблоцька, О.В. Плотніков та ін. Однак у вітчизняній науковій літературі проблема трансфертного ціноутворення висвітлена недостатньо. Це пов'язано значною мірою з тим, що до 1993 р. дослідження у цій галузі фактично не проводилися.

Мета цієї статті – виявлення економічних передумов використання трансфертного ціноутворення у міжнародному бізнесі та в Україні, визначення цілей, причин та специфіки застосування цього механізму у світовій економіці та в умовах економіки України.

Виклад основного матеріалу. Еволюцію наукових підходів до визначення трансфертної ціни у різні хронологічні періоди відображено в табл. 1 [1].

Загальним в усіх визначеннях поняття «трансфертна ціна» є те, що економісти розглядають категорію трансфертної ціни як ціни, яка використовується

в операціях між підрозділами всередині організації. Трансфертна ціна – це ціна, що формується всередині компанії (об'єднання компаній, наприклад, ТНК), та застосовується у комерційних операціях і розрахунках при взаємному обміні товарами або послугами (роботами) між окремими взаємозалежними підрозділами такої компанії (об'єднання компаній). Тобто ціна реалізації продукції (товарів, послуг) між підрозділами всередині ТНК (об'єднання компаній) і буде трансфертною [2, с. 62]. При цьому така ціна, як правило, відрізняється від об'єктивно сформованої ринкової ціни за зовнішніми господарськими операціями.

У широкому аспекті трансфертні ціни розглядаються як будь-які ціни, що визначені не ринковим шляхом, не для досягнення комерційної мети щодо отримання прибутку конкретного суб'єкта господарювання, а з метою зниження податкового тягаря чи перерозподілу прибутку між підрозділами холдингу. У вузькому сенсі трансфертні ціни – це ціни, які використовуються всередині підрозділу, між взаємозалеж-

Таблиця 1

Підходи до визначення трансфертної ціни у різні періоди

Наукова школа	Визначення трансфертної ціни	Рік
Дж. Хіршляйфер	Трансфертні ціни не були введені в бізнес-процеси самі по собі, як бажані інновації, а стали результатом децентралізації. Децентралізація спричиняє необхідність визначення результатів щодо витрачених ресурсів	1964
Р. Куерт, Ж. Юкл, Дж. Марч, Д. Ватсон, Дж. Баумлер.	Величина трансфертної ціни є результатом тривалих (але не нескінченних) переговорів. Трансфертні ціни, встановлені в результаті переговорів, сприятимуть мотивації менеджерів підрозділів	1964
Т. Хорст	Трансфертне ціноутворення – елемент міжнародної торгівлі, що базується значною мірою на теорії ціни і таких параметрах ринку, як рівень конкуренції і монополізації	1971
Д. Рутенберг, Д. Лессард	Дослідження з позицій міжнародного фінансового менеджменту. Їх специфіка – аналіз визначення трансфертної ціни як елемента міжнародного руху ліквідності	1970, 1979
В. Пашкус, Н. Пашкус	Трансфертна ціна визначається на основі внутрішньофірмової інформації про витрати. Робиться спроба виведення єдиної формули для встановлення значення трансфертної ціни. Усі розрахунки базуються на тому припущенні, що ця ціна є доходом підрозділу, який продає, та витратами підрозділу, який купує. Коли ці підрозділи залежні, то кожен з них родить свій внесок до загального доходу від реалізації кінцевого продукту. Тоді роль ціни полягає у розподілі цього доходу і обчисленні внеску кожного підрозділу	2000

ними структурними елементами компанії. Трансфертні ціни в цьому контексті виступають як ціни передачі товарів [3, с. 21].

Слід зазначити, що всередині ТНК існує свій власний внутрішній ринок, у тому числі внутрішня торгівля. Внутрішня торгівля є передумовою побудови системи трансфертного ціноутворення. У результаті внутрішньої торгівлі виникають зв'язки різного ступеня складності, як всередині одного ланцюжка створення вартості, так і між вартісними ланцюжками різних підрозділів компанії. Для ТНК природно мати систему трансфертного ціноутворення. Внутрішній ринок є інститутом, що існує для полегшення обміну, для скорочення витрат за транзакціями та для збільшення обсягів продажу [4; 5]. Отже, сучасні транснаціональні компанії можна розглядати як економіку в мініатюрі зі своєю внутрішньою торгівлею, що включає експорт і імпорт, великим спектром видів діяльності та власним механізмом ціноутворення.

Важливим моментом при аналізі трансфертного ціноутворення у міжнародному бізнесі є визначення його внутрішньої структури – об'єкта, предмета і суб'єктів. З наведеного вище випливає, що суб'єктами трансфертного ціноутворення є взаємопов'язані спільним чи взаємним контролем компанії або структурні підрозділи однієї компанії – ТНК. Як правило, материнська компанія (холдинг чи взаємне володіння) – координатор процесу трансфертного ціноутворення на рівні всієї компанії. Філія як основний елемент виробництва також важливий суб'єкт внутрішньофірмової торгівлі: філія постійно бере участь у процесі встановлення і використання трансфертних цін. При цьому філія може бути самостійною юридичною особою (асоційована компанія та дочірня компанія) або несамостійною юридичною особою – відділенням [6].

Об'єктом трансфертного ціноутворення можуть бути товари, послуги і фактори виробництва. Товари є традиційним об'єктом трансфертного ціноутворення, однак у сучасних умовах вони

стають дедалі менш зручними для маніпулювання трансфертними цінами. У внутрішньофірмовій торгівлі постійно відбувається рух сировини, напівфабрикатів (проміжних виробів) та готових товарів. Звичайно, найважче маніпулювати трансфертними цінами у ТНК у тому випадку, коли об'єктом трансфертного ціноутворення є готові вироби або сировина. Найбільш зручними у цьому відношенні є проміжні вироби. Проміжні вироби значно складніше піддаються оцінці, для них може і не існувати зовнішнього (щодо внутрішньофірмової мережі ТНК) ринку, тому визначити їх ринкову ціну значно складніше [7, с. 21].

Відносно новим та значно більш зручним стосовно маніпулювання трансфертними цінами об'єктом трансфертного ціноутворення є послуги. У внутрішньофірмовій мережі ТНК постійно відбуваються процеси надання структурними підрозділами послуг один одному. Такими можуть бути агентські послуги, комісійні послуги, різні консультаційні послуги. Послуги складно оцінити. Часто визначити їх ринкову ціну взагалі неможливо.

Специфічним для ТНК об'єктом трансфертного ціноутворення є фактори виробництва. До них ми відносимо працю, капітал і технології. Винятком є лише земля, яка фізично не може перетинати кордон. У сучасних умовах технології є дуже важливим об'єктом торгівлі у внутрішньофірмовій мережі ТНК. Близько 70% світового обсягу торгівлі технологіями припадає на внутрішньофірмовий ринок ТНК [8, с. 23]. З огляду на те що багато технологічних нововведень абсолютно виключають можливість правильної (а часто навіть наближеної) вартісної оцінки, такий об'єкт трансфертного ціноутворення є ідеальним для маніпулювання (технології, права інтелектуальної власності, патенти, послуги і навіть трансфертне ціноутворення в електронній торгівлі).

Важливим елементом структури процесу трансфертного ціноутворення є предмет трансфертного ціноутворення. У широкому розумінні предметом

трансфертного ціноутворення є трансфертна ціна, а у вузькому розумінні – предмет трансфертного ціноутворення розглядається залежно від об'єкта: якщо об'єктом виступають товари, то предметом буде ціна товару, якщо об'єктом є послуга, то предметом буде ціна послуги [8, с. 160].

Таким чином, у міжнародному бізнесі трансфертна ціна є ціною, яка встановлюється на будь-який об'єкт торгівлі (товари, послуги або фактори виробництва) між взаємопов'язаними компаніями чи структурними підрозділами однієї компанії у разі, якщо об'єкт торгівлі перетинає митний кордон.

Зловживання при використанні трансфертних цін можуть призвести до витіснення слабкіших конкурентів, виникнення бар'єрів для виходу на ринок нових конкурентів, монополізації певних ринків. У зв'язку з цим міжнародні організації, країни базування та країни, які приймають прямі іноземні інвестиції ТНК, впроваджують певні механізми контролю та регулювання трансфертного ціноутворення.

У сучасних умовах національні системи регулювання трансфертного ціноутворення розвинутих країн формуються, значною мірою, під впливом Організації економічного співробітництва та розвитку, одним з провідних напрямів діяльності якої є підтримка фінансової стабільності. Велику увагу Фіскальний комітет Організації економічного співробітництва та розвитку приділяє двом напрямкам діяльності – трансфертному ціноутворенню та міжнародному оподаткуванню. При цьому трансфертне ціноутворення розглядається не лише через призму оптимізації податкових надходжень, але й з погляду прозорого ставлення до ТНК, передбачаючи, перш за все, уникнення подвійного оподаткування.

У розвитку підходів Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) щодо регулювання трансфертного ціноутворення виділяють 3 основні етапи [9, с. 14]:

I. 1979–1983 рр. (1979 р. – звіт ОЕСР «Трансфертне ціноутворення та багатонаціональні компанії»);

II. 1984–1994 рр. (1984 р. – звіт ОЕСР «Трансфертне ціноутворення та багатонаціональні компанії: три аспекти оподаткування»);

III. 1995 – дотепер (1995 р. – документ ОЕСР «Директиви щодо трансфертного ціноутворення для багатонаціональних компаній та податкових адміністрацій», які переглядалися у 1996, 1997, 2009 та 2010 рр.).

Сучасний етап регулювання трансфертного ціноутворення ОЕСР починається з 1995 р. Директиви, або Керівні принципи є на сьогодні основним міжнародним документом, який створює основу для розроблення національними урядами систем регулювання трансфертного ціноутворення. Керівні принципи були доповнені стосовно транскордонних послуг, нематеріальних активів у 1996–1999 рр., а у 2009 р. було внесено ряд поправок до глави IV Керівних принципів. У 2010 р. глави I–III Директив були істотно переглянуті та доповнені найбільш характерними методами прибуткового трансфертного ціноутворення (метод розподілу прибутку та метод чистого транзакційного прибутку), а також здійснення порівняльного аналізу. Більше того, було додано нову главу IX, в якій йдеться про аспекти трансфертного ціноутворення при реорганізації бізнесу [5].

Більшість розвинутих країн, а також країн, що розвиваються, впроваджують принципи ОЕСР у свої національні системи контролю та регулювання трансфертного ціноутворення. Варто зазначити, що Директивами рекомендується керуватися і країнам, що не є членами ОЕСР. Для їх пропаганди проводяться багатосторонні семінари, на яких обговорюються проблеми трансфертного ціноутворення, а представникам податкових адміністрацій роз'яснюють положення Директив. Винятком є США, система регулювання трансфертного ціноутворення яких є значно давнішою (вважається, що перший нормативно-правовий акт США в галузі регулювання трансфертного ціноутворення було запроваджено ще в 1928 р. у рамках розділу 45 Акта про податки, прийнятого

Конгресом США). Тому інші країни або застосовують досвід США, або керуються принципами ОЕСР, хоча трапляються і комбіновані варіанти. Обидві системи (ОЕСР та США) дуже схожі між собою, зокрема обидві базуються на принципі ринкової ціни і мають схожі методи трансфертного ціноутворення. У США, однак, значно більш розвинутими є механізми практичного застосування норм та положень регулювання [1, с. 35].

Серед розвинутих країн, які мають в основі своїх національних систем регулювання трансфертного ціноутворення положення ОЕСР, яскравими прикладом є Канада, Японія та Велика Британія. Законодавчі акти щодо регулювання трансфертного ціноутворення в Канаді розробляються Фінансовим департаментом, приймаються парламентом, на практиці застосовуються Податковою службою Канади. У 1987 р. Податкова служба Канади впровадила Циркуляр 87-2, який роз'яснював положення Податкового кодексу щодо регулювання трансфертного ціноутворення. У цьому циркулярі було передбачено 3 методи визначення трансфертної ціни (традиційні для ОЕСР внутрішньофірмові методи), серед яких перший (на основі незалежного ринкового порівняння) мав пріоритет.

Національна податкова адміністрація Японії регулює трансфертне ціноутворення на основі закону про спеціальні заходи оподаткування та закону про спеціальне оподаткування в контексті податкових угод. Ці норми також базуються на принципах ОЕСР і застосовуються з метою недопущення переміщення активів та подвійного оподаткування. Ці правила також захищають японські ТНК від аудиторських перевірок та санкцій Служби внутрішніх доходів (Податкової служби США).

У Великій Британії Управління податкових зборів регулює трансфертне ціноутворення на основі положень Закону про податок на прибуток та оподаткування корпорацій від 1998 року. Подібними до принципів ОЕСР є норми регулювання трансфертного ціноутворення як на матеріальні, так і на нематеріальні активи.

На сьогодні системи регулювання трансфертного ціноутворення в Україні не існує. Однак окремі формальні елементи законодавчого забезпечення можна виділити, зокрема положення Податкового кодексу України, який діє з 1 січня 2011 р. (в частині податку на прибуток – з 01 квітня 2011 року). До вступу в силу Податкового кодексу України низка положень Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» 1994 р. започаткували систему регулювання трансфертного ціноутворення, зокрема в параграфі 20 статті 1 цього закону було наведено визначення справедливої ринкової ціни, яке відповідало принципу ринкової ціни в системі регулювання США: «Справедлива ринкова ціна – це ціна, за якою товари (роботи, послуги) передаються іншому власнику за умови, що продавець бажає передати такі товари (роботи, послуги), а покупець бажає їх отримати за відсутності будь-якого примусу, обидві сторони є взаємно незалежними юридично та фактично, володіють достатньою інформацією про такі товари (роботи, послуги), а також ціни, які склалися на ринку ідентичних (а за їх відсутності – однорідних) товарів (робіт, послуг)» [11].

У Податковому кодексі України наведено визначення звичайних цін та передбачено методи визначення та порядок застосування звичайної ціни. Згідно з п. 14.1.71 Податкового кодексу звичайна ціна – ціна товарів (робіт, послуг), визначена сторонами договору, якщо інше не встановлено цим кодексом. Якщо не доведено зворотнє, вважається, що така звичайна ціна відповідає рівню ринкових цін.

Відповідно до ст. 39 Податкового кодексу звичайна ціна застосовується у разі здійснення платником податків: бартерних операцій; операцій з пов'язаними особами; операцій з платниками податків, що застосовують спеціальні режими оподаткування або інші ставки, ніж основна ставка податку на прибуток, або не є платником цього податку, крім фізичних осіб, які не є суб'єктами підприємницької діяльності [11].

Визначення звичайної ціни відповідно до положень Податкового кодексу здійснюється за одним з таких методів: а) порівняльної неконтрольованої ціни (аналогів продажу); б) ціни перепродажу; в) «витрати плюс»; г) розподілення прибутку; г) чистого прибутку. При визначенні звичайної ціни згідно з методами, встановленими цим пунктом, використовується інформація про ціни в операціях між непов'язаними особам у внутрішньофірмових умовах на відповідному ринку товарів (робіт, послуг). При цьому умови визнаються внутрішньофірмовими, якщо відмінність між такими умовами істотно не впливає на ціни, які отримуються в результаті застосування методів, встановлених цим пунктом.

Державне регулювання трансфертного ціноутворення деяких країн СНД знаходиться на більш високому рівні порівняно з Україною. Наприклад, в Казахстані діють закон «Про трансфертне ціноутворення» від 05.07.2008 р., який, зокрема, визначає поняття «трансфертного ціноутворення», методи визначення ринкової ціни, підстави контролю ціни тощо [12], Правила порядку взаємодії уповноважених органів при проведенні контролю з питань трансфертного ціноутворення, затверджені наказом Міністерства Казахстану 26.03.2009 року. У Росії в 2011 р. було прийнято закон, спрямований на вдосконалення принципів визначення цін, ефективну протидію використанню трансфертних цін з метою ухилення від сплати податків і зборів [13].

У той же час одним із дієвих методів контролю з боку державних органів за цінами на товари, які перетинають митний кордон, за зовнішньоекономічними операціями, є контроль митної вартості товарів, яка виступає базою для нарахування і сплати мита, податків та зборів. Зокрема в Україні у главі 46 Митного кодексу України передбачені порядок та методи визначення митної вартості товарів. Згідно з положеннями цієї глави визначення митної вартості товарів, які імпортуються в Україну, здійснюється за такими методами [14]:

- 1) за ціною договору щодо товарів, які імпортуються (вартість операції);
- 2) за ціною договору щодо ідентичних товарів;
- 3) за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів;
- 4) на основі віднімання вартості;
- 5) на основі додавання вартості (обчислена вартість);
- 6) резервний.

При цьому основним є метод визначення митної вартості товарів за ціною договору щодо товарів, які імпортуються (вартість операції), однак у разі виникнення певних обґрунтованих сумнівів у достовірності заявленої декларантом митної вартості митний орган України може визначити митну вартість товарів самостійно на основі вищевказаних методів, застосовуючи їх послідовно (кожний наступний метод застосовується, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу).

Висновки. Таким чином, провідною міжнародною організацією, яка значною мірою формує національні системи регулювання трансфертного ціноутворення, є ОЕСР, яка видала базовий документ у цій сфері – «Директиви щодо трансфертного ціноутворення для багатонаціональних компаній та податкових адміністрацій». Основним принципом, на якому ґрунтуються національні системи регулювання трансфертного ціноутворення країн – членів ОЕСР, зокрема США, є принцип ринкової ціни – трансфертна ціна в транзакції між пов'язаними суб'єктами має дорівнювати ціні, яка була б установлена в аналогічній транзакції між незалежними суб'єктами за аналогічних умов (або між одним із взаємопов'язаних суб'єктів та незалежним агентом). З метою реалізації принципу ринкової ціни ОЕСР пропонує низку методів визначення трансфертних цін, пріоритетним з яких є метод незалежного ринкового порівняння. Високоефективним інструментом регулювання трансфертного ціноутворення в розвинутих країнах, особливо в США, є угоди про попереднє встановлення цін, які укладаються між податко-

вими органами та платниками податків і задалегідь визначають набір критеріїв (методи трансфертного ціноутворення, можливості коригування тощо), за якими визначатиметься трансфертна ціна в контрольованих транзакціях упродовж певного періоду. Такі угоди дають змогу ТНК уникнути невизначеності у процесі планування своєї комерційної та фінансової діяльності, зменшити ймовірність подвійного оподаткування, а податковим органам – забезпечити сталі податкові надходження та ліквідувати можливість несплати компаніями податків.

Щодо України, то на сьогодні системи регулювання трансфертного ціноутворення в Україні не існує, навіть відсутнє законодавче визначення поняття «трансфертна ціна», хоча окремі елементи у нормативно-правовому забезпеченні такої системи уже передбачено, зокрема в Податковому кодексі передбачено методи і підстави визначення звичайної ціни, а в Митному кодексі – методи визначення митної вартості імпортованого товару. У то й же час в Україні відсутні будь-які санкції за зловживання трансфертними цінами, механізми, які б регламентували діяльність податкових органів у випадку виявлення несправедливих трансфертних цін, а також методи використання пропонованих методів трансфертного ціноутворення.

Список використаної літератури

1. Федорова Н.В. Теоретические основы использования трансфертных цен во внутрихозяйственных расчетах предприятия / Н.В. Федорова // Экономика предприятия. [Электронный ресурс]. – Режим доступа – http://www.rusnauka.com/25_DN_2008/Economics/27487.doc.htm

2. Пашкус В. Трансферное ценообразование: эволюция концепции и современные представления / В. Пашкус // Вестник Санкт-Петербургского университета. Сер. 5: Экономика. – 2001. – № 4. – С. 61–70.

3. Иванова Е.В. Трансфертное ценообразование в компаниях холдингового типа: институциональный подход /

Е.В. Иванова // Вестник ОГУ. – 2010. – № 8 (114). – С. 20.

4. Kruger, Nico. «Harmonization of Transfer Pricing and Customs Valuation». Accountancy SA. FindArticles.com. 02 Sep, 2011. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://findarticles.com/p/articles/mi_qa5377/is_200508/.ai_n21377711/

5. Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.oecd.org/document/34/0,3746,en_2649_33753_1915490_1_1_1_1,00.html

6. Simon S P Lee. Transfer Pricing (Relevant to Paper II – PBE Management accounting and finance), The Chinese University of Hong Kong. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://202.130.104.213/images/uploads/articles/PBE_PaperII_Oct09.pdf

7. Крылов В.М. Трансфертные цены: основные функции и проблемы / В.М. Крылов // Финансы и кредит. – 2002. – № 7. – С. 20–23.

8. Дзюба П.В. Трансфертне ціноутворення у фінансовій системі ТНК: дис. ... канд. екон. наук: 08.05.01 / П.В. Дзюба / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2005. – С. 223.

9. Дзюба П.В. Трансфертне ціноутворення: економічний зміст і специфіка / П.В. Дзюба // Економіка України. – 2006. – № 1 (530). – С. 14–22.

10. Дзюба П.В. Перспективи впровадження системи регулювання трансфертного ціноутворення в Україні (в контексті аналізу досвіду США) / П.В. Дзюба // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2005. – № 12 (160). – С. 32–36.

11. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // Офіційний вісник України. – 2010. – № 92 (10.12.2010). – Ч. 1, ст. 3248.

12. Закон Республіки Казахстан «Про трансфертне ціноутворення». [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://prg.kz/jurist_2009/

13. Трансфертное ценообразование. Информационное сообщение о принятии закона о трансфертном ценообразовании от 22.07.2011 г. [Электрон-

ный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.nalog.ru/mnsrus/transfer/3828217/> ний вісник України. – 2002. – № 31 (16.08.2002), ст. 1444.

14. Митний кодекс України від 11 липня 2002 року № 92-IV // Офіцій-

Статья посвящена исследованию трансфертного ценообразования как эффективного механизма перераспределения активов и оптимизации налогообложения в системе ТНК. Исследуется экономическая природа трансфертного ценообразования. Определено состояние контроля и регулирования трансфертного ценообразования со стороны международных организаций и государственных органов. Проведен анализ систем регулирования трансфертного ценообразования в развитых странах на примере США, принципов регламентирования трансфертного ценообразования в ОЭСР, состояния трансфертного ценообразования в Украине.

Ключевые слова: *транснациональные компании, трансфертные цены, регулирование трансфертного ценообразования.*

The article is devoted to the research of transfer pricing as an efficient mechanism of assets relocation and taxation optimization into the system of TNC. Economic nature of transfer pricing is explored. Conditions of control and regulation of transfer pricing by international organizations and state authorities are determined. Systems of transfer pricing regulation in developed countries are researched (the example of the USA and OECD principles, conditions of transfer pricing regulation in Ukraine).

Key words: *multinational corporations, transfer prices, regulation of transfer pricing.*

Надійшло до редакції 15.09.2011